

Надія КРАМАРЕНКО – поетка, прозаїк, драматург. Народилася 16 листопада 1956 року в селі Млини Гадяцького району Полтавської області. 1974 року закінчила середню школу. Два роки працювала на Полтавській бавовнопрядильній фабриці. 1980-го закінчила сільськогосподарський технікум. Протягом 1980–2003 років працювала в радгоспі села Лисівка Гадяцького району. Нині домогосподарка.

Залюблена в літературу ще зі шкільної лави. Ранні її твори, а це верлібри, етюди, друкувалися в районній газеті, обласній “Зорі Полтавщини”, республіканських “Сільських вістях”, альманахах “Криниця” (Полтава), “Вітрила – 90” (Київ).

1983 року написала свою першу п’єсу “Відлуння”. Згодом розвинула цей жанр цілою низкою драматичних творів: “Хочеш їсти ковбасу?”, “Золота Настя”, “Розпрягайте, хлопці, коні...”, “Журавка”, “Цвіте черемха”, “Через тисячі літ”, “А у нас в селі весілля”, “Українські королеви”, “Снігова королева” та ін. П’єси письменниці ставилися на сценах сільських клубів Полтавщини.

“РОЗПРЯГАТЕ, ХЛОПЦІ, КОНІ...”

Комедія

ДІЙОВІ ОСОБИ

- ІВАН – “кандидат у президенти” – чоловік років тридцяти.
ВАСИЛЬ – кум Івана.
НАТАЛКА – дружина Івана, повненька молодичка.
ОЛЕНА – дружина Василя, худіша за Наталку.
БРИГАДИР
ЮЛЯ І ТАНЯ – доньки Івана та Наталки.
ЗІНА – кухар.

КАРТИНА I

Сучасна сільська кімната. Праворуч – двері, які ведуть надвір, вікно, диван з вишитими подушками. Ліворуч – двері в кухню, стіл, стільці. За столом сидить Іван у картатій сорочці із засуканими рукавами. Він уважно перебирає крупу.

Звучить радіо: “Говорить Київ. Сьогодні неділя, восьма година. В ефірі новини. В країні офіційно розпочалася кампанія з виборів Президента України. Відповідно до календар-

ного плану основних організаційних заходів з підготовки та проведення виборів Президента України, оприлюдненого Центральною виборчою комісією, висунення кандидатів на пост Президента України розпочинається з сьогоднішнього дня. Висувати кандидатів мають право політичні партії, виборчі блоки політичних партій, громадяни України шляхом самовисунання. Проведення передвиборної агітації кандидата розпочинається наступного дня після його реєстрації”. З кухні заходить Наталка в барвистому халатику, у фартушку, вив’язана хустинкою. В руках у неї каструля.

НАТАЛКА. Ну що, перебрав пшоно?

ІВАН. Яка ти швидка! Це ж тобі не картопля!

НАТАЛКА. Вода вже закипіла, коли ж та каша звариться? Ти, Іване, пальцями швидше перебирай, а не радіо слухай! (Вийшла в кухню.)

ІВАН. Ви подивіться на неї! Знайшлася моторна! Ой, хлопці, дурний, хто жінку слухає. Раз послухай, другий... Так вона сяде тобі на ший і ноги звисить! Неділя, перед очима келих пива холоденького, а ти, Іване, сиди,

пшоно перебирай. Та мій сусід Михайло вже давно біля генделика вештається, а я й досі з двору не виходив. Ой, яка в мене доля не-весела. *(Деякий час перебирає крупу. Потім чути, як заіржав кінь. Іван кинувся до вікна.)* Ти бач, хтось конем під'їхав... А кінь який гарний. Йо-йой! Та це ж куми наші із Сар приїхали! Кум у брилі, а кума вирядилась, як краля! *(Відірвавшись від вікна, кричить.)* Наталко, Наталко, біжи сюди!

Виходить Наталка.

НАТАЛКА. Чого ти репетуєш?

ІВАН. Куми приїхали конем із Сар!

Наталка хутко зиркнула у вікно, скинула хустинку, поправила скатертину, подушки на дивані.

НАТАЛКА. І чого це вони приїхали? Іване, ти б причесався.

Іван пригладжує долонею чуба. Входять куми, кум у брилі, кума святково одягнена, з корзиною в руках.

ВАСИЛЬ. Здоровенькі були, наші рідні!

ОЛЕНА. Доброго здоров'я вам!

Обнімаються, цілуються.

ІВАН. Дай, Боже, і вам здоров'ячка!

НАТАЛКА. Здрастуйте, здрастуйте, до-рогенькі, коли це ми бачились?

ВАСИЛЬ. Наче недалеко і живемо, а бачились ми давненько, ще весною, а вже осінь.

Василь дістає з корзини пляшку горілки, ставить на стіл, Олена дістає з корзини хлібину, пиріжки, кладе на стіл.

ОЛЕНА. Ось прийміть наші гостинці.

НАТАЛКА. Дякуємо, дякуємо... Роздягайтесь... Одяг ось тут вішайте. *(Іван скидає плащ, бриля, Олена – курточку, вішають на вішалку.)* Осьдечки сідайте на диван та поговоримо.

Василь та Олена сідають на диван,

Іван і Наталка – поруч на стільцях.

ІВАН. Ну, куме, що нового у вас у Саракх?

НАТАЛКА. Як люди виживають?

ВАСИЛЬ. А хто як може! Хто по заробітках їздить, хто торгує...

ОЛЕНА. Хто розсаду вирощує, а хто горілку п'є!

НАТАЛКА. А у нас, у Лисівці, і на заробітки не їздять, і не торгують, і розсаду не вирощують, а горілку п'ють!

ІВАН. От заладили вже про горілку!

ВАСИЛЬ. А ти, Йване, все трактористом працюєш?

ІВАН. Аякже! Поки в полі робота є – працюю!

ВАСИЛЬ. А я на підвищені пішов – я тепер контору охороняю!

ІВАН. Сторожем тебе призначили, чи що?

ВАСИЛЬ. Та яким там сторожем! Такого тепер нема! Охоронник я! Люблю охороняти касу під час зарплати. Отоді прислухаюсь до шурхоту грошей! Яка славна мелодія для моїх вух! Бетховен відпочиває... День і ніч би слухав! Люблю гроші понад усе! Та я за гроші в огонь і у воду!

ОЛЕНА. Ось такий чоловік у мене завзятий!

НАТАЛКА. А ти, Йване, гав не лови, прислухайся до кума, може, навчишся в нього, де копійку заробити, а то чекаємо ту зарплату, як свята, а її вистачає днів на п'ять! Як добре, що ви приїхали, хоч поговорити про наболіле є з ким!

ОЛЕНА. А ми тепер хоч куди поїхати – поїдемо, ми ж коня купили!

ІВАН *(вражено)*. Так то ваш?

ВАСИЛЬ. А чий же? Не позичений, ось подивіться! *(Іде до вікна, усі підходять до нього.)* Що гарний, як із виставки, молодий, сильний, а розумний!.. Ото як довго не буваю дома, підійду до нього, погладжу та й питаю: "Приходив хто до моєї жінки?" А він мотне головою, показує, ніби каже: "Ні!".

Всі вертаються від вікна.

ІВАН. От мені б такого коня!

НАТАЛКА. Нам ще коня не вистачало! А ми корівку купили, з молочком тепер! Діти такі раді, такі раді! Та й продати є що. Два роки складали копійку до копійки, а таки купили!

ОЛЕНА. А ми ще овець завели! Баран такий потішний, усі дерева пообгризав!..

НАТАЛКА *(перебиваючи)*. А ми спальню новими шпалерами обклеїли і килим купили... Пішли, Оленко, покажу, та й допоможеш мені на стіл лаштувати, а чоловіки хай поговорять про своє.

ОЛЕНА. Ну добре, пішли.

Виходять у кухню.

ІВАН. Ну, куме, давай вип'ємо, поки тих цокотух немає.

Іван на ходу бере чарки, підходять до столу.

Наливає горілки, п'ють.

ВАСИЛЬ. Ну, куме, за краще наше життя!

ІВАН. За все хороше.

ВАСИЛЬ *(придивляється до столу)*. А що це в тебе, куме, на столі пшоно розсипане?

ІВАН. А хай би його чорти взяли! Ото на пай нам дали пшоно, а воно наполовину з

просом, так Наталка заставила перебирати на кашу.

ВАСИЛЬ. Тьху, куме, на твоє дурне пшоно і просо!

ІВАН. Та чого ти так зневажливо? Може, пшоно й дурне, а пшоняна каша з салом ой яка смачна!

ВАСИЛЬ. Іване, Іване... Поки ти їстимеш ту пшоняну кашу? Придивись, як люди тепер живуть! Їздять на іномарках, п'ють коньяк, снікерсами закушують... А ми? Раді тій конячині та каші пшоняній!

ІВАН. Ну й заладив ти про кашу! Куди це ти, куме, хилиш? Щось я тебе не розумію... Кажі прямо, чого приїхав?

ВАСИЛЬ. Скажу й прямо: треба нам, куме, із цих злиднів вириватись! Нам уже за тридцять, пора і нам до влади рватись! Ось де краще життя!

ІВАН. Та як же до тої влади рватись? Ми оце сільського голову вибрали на п'ять років...

ВАСИЛЬ (*перебиваючи*). Та навіщо тобі той сільський голова? І він їсть пшоняну кашу та з п'яницями на селі воює! Бери, куме, вище!

ІВАН. А що? До району будемо лізти?

ВАСИЛЬ. А що район? Яку він владу має? Самі обов'язки перед столицею. У столиці, куме, влада, у столиці! Туди нам треба лізти!

ІВАН. А очі нам не вилізуть?

ВАСИЛЬ (*стукає кулаком по столу*). Не вилізуть! Це я сказав!

ІВАН. Та чую, що ти сказав. Як же мені, трактористові, в ту столицю лізти?

ВАСИЛЬ. Тепер демократія! Усі перед законом рівні!

ІВАН. Та щось мені не віриться...

ВАСИЛЬ. А треба вірити! Степан Разін при цареві всея Русі однією ногою на престолі був! А він же з народу, такий, як ми! Куме, час прийшов для нас! Тепер олігархам ніхто не вірить, а за тобою народ потягнеться, бо ти знаєш, що потрібно людям, простим людям. Ось скажи, що тобі в житті потрібно?

ІВАН. Та якби робота була, та сіно вродило, та якби ще картопля не гнила...

ВАСИЛЬ (*перебиває*). Тьху, Іване, на тебе і твою дурну картоплю! В якому столітті ти живеш? Який же ти далекий від політики! Ти хоч би газети читав, чи що?

ІВАН. Ти, куме, не дуже тут плюйся! Грамотний який знайшовся! Може, я щось і не розумію в тій політиці, так підкажи, а то плюєшся зразу! Треба якось по-людському... Я ж не дурень, зрозумію...

ВАСИЛЬ. Ну то добре, добре, слухай уважно! Час нині такий, що ризикувати варто, розумієш?

ІВАН. Ага!

ВАСИЛЬ (*каже на вухо, але голосу не понижуює*). Пора, куме, каміння розкидати, пора! Зрозумів?

ІВАН. Атож!

ВАСИЛЬ. Тоді за діло! Бери папір, ручку і пиши. Іван бере ручку, папір, сідає до столу, пише.

ВАСИЛЬ. Пиши тутечки, у правому кутку: "До районної адміністрації". Далі пиши своє прізвище. Написав?

ІВАН. Написав.

ВАСИЛЬ. Пиши далі. "Заява. Прошу вас зареєструвати мене кандидатом у Президенти України".

ІВАН (*здивовано*). Ого, як тебе заносить...

ВАСИЛЬ. Іване, ми домовились, що ти мені будеш довіряти! Роби те, що я тобі кажу. (*Іван пише.*) Став дату і розписуйся. Завтра, куме, відвезеш до району в адміністрацію, вони зобов'язані цю заяву зареєструвати, розумієш? По закону зобов'язані!

ІВАН. Та чого ж, відвезу, спробувати можна. А де ж та адміністрація?

ВАСИЛЬ. Та в центрі міста, біля заготконтори. Оце тобі праворуч – адміністрація, а ліворуч – заготконтора. Зрозумів?

ІВАН. Та що я – дурень, у котрий раз тобі кажу? Ти так мені розтолковуєш, ніби я дитина.

ВАСИЛЬ. Ну то добре. Пиши тепер другий документ. Пиши своє прізвище. А далі розписка. "Даю гарантію в тім, що як мене оберуть президентом, то я свого кума Василя призначу прем'єр-міністром". Постав дату і розпишися.

ІВАН (*дописавши, кидає ручку*). Василю, та навіщо ця розписка? Хіба я коли-небудь тебе обдурював?

ВАСИЛЬ. Е-е, куме, це ти зараз такий добрий, а як дорвешся до влади, так чортом зробишся, не тільки свого кума, а й рідної жінки відцураєшся!

ІВАН (*схопився з місця*). Та що ти, куме! Та я на тебе вік буду молитись! Щоб я тебе обрав, та ніколи! Давай, куме, я тебе поцілую!

ВАСИЛЬ. Ну добре, добре, куме! Я тобі вірю і без твого поцілунку.

З кухні виходять Наталка й Олена, у руках – миски зі стравами, ставлять їх на стіл.

НАТАЛКА. Е-е, Олено, запізнилися ми. Вони тут без нас випивали.

ОЛЕНА (*взяла чарку, нюхає*). Невже без нас пили?

ВАСИЛЬ. Ех, які ви, жінки, недалеко! Вам би все до чогось принохуватись. Ну перехилили ми по чарчині з кумом, так у нас була на те причина: ми тут політичні справи вирішували. Ось, Наталко, почитай! (*Бере зі столу папір.*)

НАТАЛКА (*читає, потім говорить вразено*). Господи, що це таке? (*Тиче Іванові папір в лице.*) Я питаю, що це таке, га?

ІВАН (*сердито*). Я тебе поцекаю! Я тебе поцекаю! Грамотна яка знайшлася! Цекає вона!

НАТАЛКА. Люди добрі, хата біла! Ось Олено, почитай, що вони придумали! (*Дає папір.*)

ОЛЕНА. Та я знаю, ми ж за цим і приїхали до вас.

НАТАЛКА. Та ви що, подуріли всі?

ІВАН. Ану замовкни, розходилась тут! Я тебе подурію зараз!

ВАСИЛЬ. Та ти, Наталко, заспокойся, ми тобі все пояснимо. Розумієш, прийшла пора і нам підставити своє плече державі. Рятувати країну потрібно. А хто ж це зробить, як не ми? Не пробувати щось зробити для своєї Батьківщини – це злочин. От такі справи, ясно?

НАТАЛКА. Та трішки проясніло...

ІВАН. А ви, наші вірні дружини, повинні нам допомагати, а не цекать в лице!

НАТАЛКА. Та ми ж не проти! Та ми з вами, наші дорогенькі!

ВАСИЛЬ. Ну отак би й спочатку. Іван завтра поїде до району реєструвати заяву. Якщо печатка буде ось на цьому папері, то справу майже виграно.

НАТАЛКА. Ну то сідайте всі до столу. (*Сідають до столу.*)

ІВАН (*розливаючи в чарки горілку*). Беріть по чарці та вип'ємо за наш успіх.

НАТАЛКА. За вас, хлопці!

ОЛЕНА. А я побажаю вам швидкої перемоги!

П'ють, закушують.

ВАСИЛЬ. Хорошу справу зробили! Аж на душі радісно! Співати хочеться!

ІВАН. А чого ж, і заспівати можна!

НАТАЛКА. Неділя, дорогі гості в хаті, як же обійтись без пісні, Іване, починай!

ІВАН (*співає*).

*Розпрягайте, хлопці, коні
Та й лягайте спочивать...*

ВАСИЛЬ. Куме, не цієї!

ІВАН. Отакої! Чого б це!

ВАСИЛЬ. Ця нам не підходить. Чого б це ми коні розпрягали, ми тільки-но їх запрягли!

ІВАН. І то таке. Ну ось я другої заспіваю. (*Співає.*)

*За туманом нічого не видно,
Тільки видно дуба зеленого...*

ВАСИЛЬ. І цієї не треба!

ІВАН. А ця пісня чим тобі не вгодила?

ВАСИЛЬ. А чого це нам за туманом нічого не видно? Е-е, куме. Тепер ми повинні все бачити і крізь туман!

НАТАЛКА. Та ну вас, хлопці! Давайте я ось якоїсь почну. (*Співає.*)

*Гей, ну-те, хлопці, славні молодці.
Чому ви смутні, невеселі?
Хіба в шинкарки мало горілки,
Пива і меду не стало?*

Співають усі.

*Повні чарки всім наливайте,
Щоб через вінець лилося.
Щоб наша доля нас не цуралась,
Щоб краще в світі жилося.
Вдармо ж об землю лихом-журбою,
Щоб стало всім веселіше,
Вип'єм за щастя, вип'єм за долю,
Вип'єм за все, що миліше!
Пиймо ж, панове, пиймо, молодці,
Пиймо, покиль іще н'ється,
Поки недоля нас не спіткала,
Поки ще лихо сміється!*

Кінець I картини

КАРТИНА II

У кімнаті Наталка прибирає і співає веселої пісні. Заходять Олена та Василь, сідають на диван, деякий час слухають.

ОЛЕНА (*по закінченню співу*). І як воно ото тобі, Наталко, співається в такий час. Ми з Василем так хвилюємося за Івана, а тобі й байдуже!

НАТАЛКА. А чого хвилюватися?

ВАСИЛЬ. Так зранку як поїхав, і досі ні слуху, ні духу... Як воно там справи в нього?

ОЛЕНА. Може, його міліція затримала?

НАТАЛКА. Таке придумаєш? Він нічого не крав і не вбивав нікого! Може, там черга реєструватись у кандидати, як у нас в магазині за оселедцями?

ВАСИЛЬ. Ось перестаньте вигадувати, а може... а може... (*Стук у двері.*) Ось, мабуть, і він іде!

Заходить бригадир.

БРИГАДИР. Добрий день, вам! Директор послав мене взнати, чого це ти, Наталко, та Іван на роботу сьогодні не вийшли?

НАТАЛКА. Бо в нас, бригадире, є на те важлива причина!

БРИГАДИР. Отакої! Яка ж така важлива причина?

НАТАЛКА. А не всі повинні знать!

БРИГАДИР. Ти бачив отакої! Ну то добре, а завтра вийдете?

НАТАЛКА. Якщо Іван владнає одну справу, то ніколи вже працювати не будемо, а якщо не поталанить, то де ми дінемося – вийдемо! Отак і скажи директорові.

БРИГАДИР. Ну і на цьому дякуємо. До побачення. *(Виходить.)*

НАТАЛКА *(глянула на годинник)*. Уже й останній автобус з району прийшов, а його немає. *(Пройшлася по кімнаті, визирнула у вікно, говорить радісно.)* Іде і наче веселенький!

Входить Іван – радісний, схвильований.

ІВАН. Заре... Зареєстру... Зареєстрували!!!

ВАСИЛЬ. Не може бути!

ІВАН *(дістає з кишені папір)*. Ось, бачив? Усі бачили? Кругла печатка і підпис!

ВАСИЛЬ. Ану дай роздивитися!

ІВАН *(згортає папір, ховає)*. Побачили і досить! У руки нікому не дам! Це ж документ державної ваги! Що, куме, далі будемо робити?

ВАСИЛЬ. Ну та ви, Наталко й Олено, ідіть нам приготуйте щось перекусить, а ми з Іваном свої справи обговоримо.

НАТАЛКА. Ну то пішли, Оленко, у кухню.

ОЛЕНКА. Пішли.

Жінки виходять.

ВАСИЛЬ. Іване, перш за все треба тобі навчитись розмовляти з трибуни. *(Бере табурет, ставить на стіл.)* Оце тобі трибуна. *(Витягує з кишені папірець.)* А оце я написав виступ для односельців. Ану іди читай, подивлюся, що воно з тебе вийде.

ІВАН *(піднесено)*. Дорогі мої односельці! Дозвольте з усією відповідальністю вас запевнити, що я достойний цієї високої посади! *(Чухає то потилицю, то плечі.)*

ВАСИЛЬ. Іване, що ти чухаєшся, ніби тебе короста напала! Руки повинні думки твої виражати. Зрозумів? Читай далі!

ІВАН. Коли я буду обраний президентом, я обіцяю, що для вас, мої дорогі земляки, зроблю все можливе й неможливе!

ВАСИЛЬ. Стій! Подивись, дурню, на свої руки!

ІВАН. А що? Дулі скрутив. Ти ж казав, щоб руки виражали мої думки, ото ж я подумав, що дулю ви, дорогі земляки, отримаєте, як мене оберуть президентом!

ВАСИЛЬ. Та хто ж тебе просив показувати те, що думаєш? Якби кожен показував, так можна й руки повикручувати. Показуй те, що в доповіді написано. Читай далі!

ІВАН. Перш за все я перетворю наше село в квітучий сад. Обсадимо вулиці апельсиновими та мандариновими деревами, замість будяків – посадимо троянди, а на полях будемо вирощувати тільки культурні рослини! Замість гороху будемо сіяти арахіс, замість картоплі – ось такі кавуни і дині, замість буряків – виростимо ось такі банани!

ВАСИЛЬ. Ти, куме, того, ти не показуй, які банани будемо вирощувати, ще народ нас не так зрозуміє.

ІВАН. Народ у нас грамотний. Усе так, як треба, зрозуміє!

ВАСИЛЬ. Ну то добре, бачу оратор з тебе вийде добрий. Завтра я займусь організаційними питаннями, а ти купи собі костюм, краватку, про папку не забудь, нові черевики і все таке інше.

ІВАН. Отакої! Купи, кажеш, а де я грошей візьму?

ВАСИЛЬ. Ну це вже твої проблеми, тебе кандидатом в президенти висуваємо.

ІВАН. А ти моя довірена особа, ти ж повинен мені підказувати.

ВАСИЛЬ. Ну добре, підказую: продавай, куме, корову, бо витрати будуть чималенькі!

ІВАН. Корову? Продати? Так шкода ж!

ВАСИЛЬ. Куме, ти ж забув, яку ми гру розпочали? Ця гра варта свічок! Ану, куме, погукай сюди жінку та дітей.

ІВАН *(прочинивши двері в кухню)*. Наталко, а йди-но сюди з дівчатами.

Входять Наталка, Юля, Таня та Олена.

НАТАЛКА. Що тут таке?

ВАСИЛЬ. Хороші у вас дочки, гарні. От тільки як для кандидата в президенти якісь сірувати. Треба, щоб усе було на сучасній основі, розумієш, Іване?

ІВАН. Та щось не дуже я второпав.

ВАСИЛЬ. Потрібно дівчаткам закупити одягу модного та й репетитора з іноземної мови найняти, хай англійської їх підучать, тобі ж з ними прийдеться за кордон їздити. Дівчатка, а танцювати ви вмієте?

ЮЛЯ. Я вмю польку...

ТАНЯ. А я вальс...

ВАСИЛЬ. Це не підходить. Наймайте

вчителя танців, та хай їх навчить якогось там хіп-хопа танцювать.

ІВАН. Добре, такому вони швидко навчаться. Ну ідіть, дівчатка, у двір, скоро корова прийде, щоб загнали.

ЮЛЯ. Добре.

Дівчатка виходять.

ВАСИЛЬ. Ну, а тепер приймемось за твою дружину, Іване. Потрібно, щоб у неї була гарна сукня і для ділової зустрічі, і на званий обід, і на якийсь там бал. Та й по закордонах часто прийдеться вам їздити, а в неї, мабуть, крім халата та фартуха, немає нічого.

НАТАЛКА. Це правда. На базарі таке все дороге, що я останнім часом собі і не купую нічого.

ОЛЕНА. А в мене є гарний одяг! Може, як потрібно за кордон буде їхати, так я з Іваном поїду?

НАТАЛКА (*тиче Олені дулю*). Ось бачила закордону? (*Взялася руки в боки*.) Ви подивіться на неї! Вона з моїм Іваном за кордон лаштується! Аякже! Тебе хтось туди запрошувати буде!

ОЛЕНА. Тю, дурна, я ж хотіла тобі допомогти! Де ж ти купиш пристойну одіж на свою товстозадую фігуру? Та ти ж Івана на весь світ опозориш! За кордоном жінки, як балерини, а ти будеш між ними ходити, як бочка. Ти хоч би дієти трішки дотримувалась!

НАТАЛКА. І не подумаю! Як їла сало з пампушками, так і буду їсти! Нехай я бочка, зате є що повезти і показати за кордоном. Що ось нога, так нога вже, а не те, що твої худі шпичаки, і все остальне (*крутнулася перед Оленою*) маю своє, не позичене!

ОЛЕНА. Хоч у мене й ноги худі, як шпичаки, так зате руки білі та ніжні, як у панночки, а в тебе, як у сажотруса, чорні та порепані! Та твоєї руки король Філіпінських островів не те що погидує поцілувати, а й потиснути не схоче!

НАТАЛКА. Чхала я на твого короля Філіпінських островів!

ІВАН. Та перестаньте, слухати вас соромно. Наталко, ти поросяттам давала сьогодні?

НАТАЛКА. Та які там поросята, я забула, що вони в нас і є!

ІВАН. Так піди ж дай, бо вся Європа буде знати, що в кандидата в президенти поросята з голоду подохли!

НАТАЛКА. Та йду вже, йду. (*Виходить*.)

ВАСИЛЬ. Піду і я свого вороного напою та трави підкину. (*Виходить*.)

ОЛЕНА. Та й дурна в тебе, Ваню, жінка!

ІВАН. Я знаю, а що зробиш? Бачили очі, що купували, їжте, хоч і повилазьте.

ОЛЕНА. Любить керувати. Ваню, не ти, а вона буде президентом. Така всією країною буде править.

ІВАН. А то вже дудки! Якщо в мене буде печатка всієї України, я всіх на місце поставлю! Усіх до одного!!!

ОЛЕНА. Йо-йой! Який ти, куме, сміливий і рішучий! Хто б подумав, ще кілька днів сидів собі такий смирененький, пшоно перебирав... А сьогодні плечі розправив, вогонь в очах... Аж мурашки під шкірою... Ваню, ось такий ти мені подобаєшся, дуже подобаєшся!

ІВАН (*обнімає Олену за плечі*). І ти мені, кумонько, давно подобаєшся.

ОЛЕНА. Справді?

ІВАН. Атож, моя голубонько, моя радосте!

ОЛЕНА. Не вір, Ваню, своїй жінці, що в мене ноги, як шпичаки. Ось, подивись, які вони стрункі та рівненькі!

ІВАН. Гарні ноги!

ОЛЕНА. А руки які в мене білі та ніжні. Ось торкнися, не бійся!

ІВАН (*несміливо торкається*). Та я не боюся. Гарні руки.

ОЛЕНА. То, може, не Наталку, а мене будеш брать за кордон?

ІВАН. Солоденька моя, я так зроблю, що Наталка тільки збиратиметься зі мною їхати, а ти вже там будеш!

ОЛЕНА. Справді?

ІВАН. Аякже, при одній умові.

ОЛЕНА. Якій?

ІВАН. Викрадь у Василя розписку мою, у якій я даю гарантію, що призначу його прем'єр-міністром!

ОЛЕНА. Ой, куме, не знаю... він у мене такий строгий, такий строгий...

ІВАН. Та вже, рибонько моя, якось постарайся. Ти ж знаєш, як він любить гроші! Та він же, як дорветься до каси України, так не тільки нас, а й усю державу пустить з торбою по світу!

ОЛЕНА. Ну то добре, постараюсь викрасти.

Входить Василь.

ВАСИЛЬ. Забарились ми у вас, і кінь стоять біля двору не хоче. Поїхали, Олено, додому. А ти, Іване, продай корову та виконуй, що я тобі наказував. А я приїду днів через три, перевірю, як ти все виконуєш. (*Виходять з Оленою*.) Пора, куме, каміння збирати, пора!

Кінець II картини

КАРТИНА ІІІ

Іван гордовито ходить по кімнаті в новому костюмі. Наталка в шортах, у модній кофтині, на дівчатках теж модний одяг.

НАТАЛКА. На хвилинах кум з кумою прийдуть, так ви ж будьте слухняними, привітними, по-англійському слово закиньте, щоб бачили, яка в нас сім'я культурна.

ІВАН (*підходить з краваткою в руках до Наталки*). Ти, Наталю, умієш оце горе зав'язувати?

НАТАЛКА. Та хоч умію, хоч ні, а треба якось зав'язати. (*Зав'язує краватку.*) Ну що, не давить?

ІВАН. Та трішки давить, ну хай, перетерплю.

До хати заходять куми.

ВАСИЛЬ. Ну, добрий день вам! Які ви всі гарні! Молодець, Іване, добре постарався.

НАТАЛКА. Та корівку ж продали, так шкода, так шкода... Я й плакала. Ну чому не можна, щоб у президента корова була?

ВАСИЛЬ. Немає такого закону, щоб забороняла президентові тримати корову, та коли ж йому череду відпасати? Ну як ви вже так молоко любите, я дам розпорядження, щоб за державний кошт вам з базару поставляли. Домовились?

НАТАЛКА. Ну то добре, хай буде й так.

ВАСИЛЬ. Ну тепер у нас порядок...

ОЛЕНА (*перебиваючи*). Василю, який порядок? Ти подивись, Наталка на себе труси начепила, не жінка, а калікатура якась!

НАТАЛКА. Ось не гавкай! Яка ж ти необізнана: тепер усі культурні люди ось у такому ходять! Та й не труси це, а шпроти... Чи як там вони звуться? Шорти!

ОЛЕНА. Ви чули, що вона меле? Та ця жінка опозорить усю нашу неньку-Україну!

ВАСИЛЬ. Ану цитуйте! Мали б совість, хоч би при дітях не лаялись. Не допомагаєте нам, а вибиваєте нас із колії.

ЮЛЯ (*до Василя*). А ми навчилися танцювати.

ВАСИЛЬ. От розумниці, ану, дітки, покажіть, чому вас навчили.

ІВАН. Я ось музику вклячу.

Лунає музика, дівчатка танцюють.

ВАСИЛЬ (*після закінчення танцю*). Гарно танцювали, молодці, дівчатка.

НАТАЛКА. Ну а тепер, дітки, пішли, я вам обідати дам.

Виходять Наталка, Юля, Таня.

Хтось стукає у двері знадвору.

ІВАН. Відчинено, заходьте.

Входить бригадир.

БРИГАДИР. Добрий день вам. О, а що це ти, Іване, наче в театр зібрався?

ІВАН. Не твоє це діло! Чого прийшов?

БРИГАДИР. Та директор прислав дізнатися, коли ви з Наталкою за розум візьметесь та на роботу вийдете?

ІВАН. Скажи директорові, що скоро я його разом із тобою буду запрошувати на роботу. Тебе призначу свиней пасти, а його контору сторожувати. Ясно тобі?

БРИГАДИР. Та щось не дуже ясно.

ІВАН. Воно скоро розвидниться всім. Пішли, я тебе проведу аж за двір. І щоб більше твоєї ноги тут не було.

БРИГАДИР. Зовсім здурів чоловік.

Бригадир та Іван виходять.

ВАСИЛЬ. Оленко, хочу тебе запитати: ти випадково в мене в кишені не брала Іванову розписку про призначення мене прем'єр-міністром?

ОЛЕНА. Таке скажеш! Чого б я ото її брала?

ВАСИЛЬ. Де ж вона ділася?

ОЛЕНА. Може, якось випала сама...

ВАСИЛЬ. Та не випала вона. Я вже скрізь дивився: і під столом, і під стільцем.

ОЛЕНА. Може, миша згризла.

ВАСИЛЬ. Якби ту мишу спіймати та зуби їй повибивать!

ОЛЕНА (*зашарілась*). Піду я, Васю, до Наталки, може, їй потрібно що допомогти. (*Виходить у кухню.*)

ВАСИЛЬ. Що ж його робить? Треба ж у кума другу розписку потребувати.

Входить Іван.

ВАСИЛЬ. Куме, знаєш що, напиши мені ще одну розписку, що ти мене прем'єр-міністром призначив.

ІВАН. Це ж навіщо – другу?

ВАСИЛЬ. Та так, хай буде на всякий випадок.

ІВАН. Е-е, куме, ти щось мудруєш. Будеш мати дві розписки, тоді мені тебе прийдеється на два строки призначити прем'єр-міністром, а ми так з тобою не домовлялись. Не дам. (*Визирнув у вікно.*) Он піди краще коня прив'яжи, а то відв'язався, ще втече.

ВАСИЛЬ. Чого це він відв'язався? Клопіт ще з тим конем. (*Виходить, з кухні входить Олена.*)

ОЛЕНА. А де Василь?

ІВАН. Я відправив його коня прив'язувати.

А то пристав, пиши йому ще одну розписку. Ти, мабуть, у нього вкрала?

ОЛЕНА (*дістає з кишені папір*). Аякже! Для тебе, Ваню, старалась!

ІВАН. Яка ж ти молодчина! Давай її, голубонько, сюди. (*Бере розписку, ховає в кишеню.*) Ну а тепер поцілуй же мене, моя ластівочко!

Обнімаються. З кухні входить Наталка з віником в руках. Хвилину стоїть оторопіла, потім віником б'є то Івана, то Олену.

НАТАЛКА. А це що за любові, га? Сто чортів вашій матері! Не встиг чоловік президентом стати, а ти вже йому на шию вішаєшся?

ІВАН. Які це любові, Наталю, заспокойся... Кума мені краватку зубами розв'язувала. Бо ти ж її морським вузлом зав'язала, я ледь не задушився!

ОЛЕНА. От ненормальна! Неук чортів! Ти краватку навчися правильно зав'язувати, а тоді галасуй! Я їй чоловіка рятувала, а вона тут ротяку розкрила...

ІВАН. Наталю, та чи мені любов та в голові? Я вже думаю, як країну з кризи вивести, як людей роботою забезпечити, та я думаю за мир у всьому світі, а ти подумала казна-що! Аж соромно за тебе. Ти ж моє перше кохання, хіба б я наважився тебе зрадити?

НАТАЛКА. Ну-ну, дивіться мені тут, шануйтеся! А ти, Іване, як ще раз буде тобі тиснути краватка, візьми ніж та й розріж її.

ІВАН. Так шкода ж річ таку псувати.

ОЛЕНА. Якась ти дивна, Наталко! Таке подумала. Чи мені замало мого прем'єр-міністра?

НАТАЛКА. Ну то вибачайте, коли щось не так. Пішли всі до обіду. Я в садку стіл накрила. Вип'ємо, пообідаємо, заспіваємо, та й всі неприємності забудуться.

Кінець III картини

КАРТИНА IV

У кімнаті Наталка, Олена та дівчатка. Наталка в мисці тримає руки.

НАТАЛКА (*показує руки*). Ну що, Олено, подивись – побіліли?

ОЛЕНА (*махнула рукою*). Та... трішки.

НАТАЛКА. Ну, буду ще держать.

ЮЛЯ. Мамо, я їсти хочу!

ТАНЯ. І я!

НАТАЛКА. От, Господи, як воно ото вам за їжу думається! Тут і дихнути ніколи. Що ж

робить? Я ж стільки руки відбілювала, не буду ж тепер картоплю чистить. Знаєте що, дітки, підіть до тьоти Зіни, що на тракторній бригаді поваром працює. Та попросить її, щоб і на нашу долю їсти варила, а ми їй за це платити будемо, зрозуміли?

ЮЛЯ. Ага, зрозуміли, пішли, Тетяanko! (*Виходять.*)

НАТАЛКА. Оце вже в чому ці руки тільки не відбілювала! І в розсолі, і в білій глині, і в квашеній капусті, а це порадили потримати їх в скипидарі. Смердить, ну терпіти можна. (*Роздивляється руки.*) Скільки ще їх потрібно відбілювать?

ОЛЕНА. Та досить їх уже тобі відбілювать, бо ще й шкіра облізе. Скоро, мабуть, і чоловіки прийдуть. Треба трішки тут поприбирати, бо сьогодні в нас ніби свято! (*Говорлячи, прибирають у кімнаті. Олена ставить вазу з квітами на стіл.*) І квіти ось поставимо, хай відчувають, що сьогодні знаменний день!

НАТАЛКА. А я ось вклучу музику. Ми їх ще і з музикою зустрінемо. (*Лине тихенька музика.*) Подумати тільки, сьогодні наші чоловіки, як державні діячі, пішли на зустріч із народом!

ОЛЕНА. Чи приймуть їх там, в Лютенці, добре?

НАТАЛКА. А чого ж не приймуть? Лютенка – велике село, люду збирається багато... Мій Іван і вночі не спав, а все думав і думав про цю зустріч. Каже: "Наталко, це ж мені потрібно на всіх дивитись, а зазирнути кожному у вічі, до всіх говорити, а пообіцяти щось кожному!"

ОЛЕНА. Іван – молодець! І з трибуни навчився говорити добре, і такий у костюмі гарний, такий гарний! Буде окрасою країни! А очі в нього так і світяться, так і світяться...

НАТАЛКА. Ти, Олено, того... Ти на свого дивися. Вже й про очі придумала. От не люблю такого!

ОЛЕНА. Тю, дурна! Іван твій повинен подобатись жінкам із державної точки зору: половина народу – жінки, потрібно, щоб вони голосували за Івана.

НАТАЛКА. Ой, я про це й не подумала. Оце клопіт – неприємно, як хтось ще любить твого чоловіка, а тут потрібно буде, щоб його любили всі жінки країни! Аж моторошно стає! Іван один, а жінок до біса! А що вчинити – вибір зроблено. Оленко, давай трішки вип'ємо, от тільки закусувати будемо самим хлібом. (*Дістає хліб, чарки, пляшку горілки, розливає.*)

ОЛЕНА. А чого ж, давай і вип'ємо. Подумати тільки, кумонько, може, ми самогонку п'ємо востаннє! Хіба ми не варті кращого?

НАТАЛКА. Варті, Оленко, варті! Я серцем відчуваю, що будемо ми культурними людьми. У мене вже отут (*показує на груди*) все радіє, кипить і сміється! Та хіба я не варта того, щоб у моїх руках був не оцей сільський стаканюра, а кришталевий фужер? Я буду його ось так ніжно тримати і пити шампанське маленькими ковточками... А закусувати буду лимоном! І ось так буду граціозно ходити (*показує*) і так гордовито на всіх дивитися... Бо я – дружина президента! Я – перша леді України! (*Стає на невелике підвищення.*) Я ца-ри-ця!!!

У кімнату ввалюється Іван – захеканий, розхристаний, сорочка порвана, краватка аж на спині, брудний, у соломі та пір'ї.

ОЛЕНА. Хто це? (*Засміялась.*) Та цар же твій!

НАТАЛКА. Щоб ти на кутні сміялась! Ваню, голубчику, що трапилось?

ІВАН. Ой-ой-йо! Побили нас у тій проклятій Лютенці! Казав я Василеві, що там народ непевний, там же банда Христового орудувала, так йому заманулося з Лютенки почати таку справу! Ой-йо, нога болять, і тут болять, і тут...

НАТАЛКА. Ой, Іванку, помаленьку йди, ось сідай на стілець.

ОЛЕНА. Іване, а де ж Василь?

ІВАН. Василь попав до жінок, вони з нього й штани стягли!

ОЛЕНА. Горечко яке! Та чого ж ти його покинув?

ІВАН. А що? Треба було чекати, щоб і мене догола роздягли, ой-ой... скрізь болять...

НАТАЛКА. Та за віщо ж вас били?

ІВАН. А я знаю? Ото як почав я читати доповідь, так лютенці й почали кричать, свистіть, як перелякані. А потім почало летіть на мене груддя та каміння...

НАТАЛКА. Та це ж неподобство! Як вони посміли каміння на людину кидать?

ІВАН. А нині демократія! Що в кого є в руках, те й кидає!

НАТАЛКА (*обдивляється Івана*). Ніякого жалю в людей, отак мені чоловіка побили. Ось гуля і ось синяк... Ой лишенько, та тут і голова розбита... так ні. Це ж жовток з яйця... Та як вони посміли яйця в людину кидать? Куди та міліція дивиться?

ІВАН. Оце ж міліціонер і кинув! Він спереду стояв, слухав, слухав, а тоді свисток до рота та як свисне і правою рукою в кишеню!

Думаю, гранату зараз попре, коли, слава Богу, яйце кинув тухле... А бабахнуло... А смердюче! Отоді вже ніхто в Будинку культури не всидів! Таке почалося... Ворогові не побажаю! Словом, лютенці – завзятий народ!

Вбігає Василь, брудний, без штанів.

ОЛЕНА. Це хто?

НАТАЛКА. Чи тобі повилазило? Прем'єр-міністр!

ОЛЕНА. Васю, а де твої штани?

ВАСИЛЬ. А хіба я без штанів? (*Прикривається руками.*)

ОЛЕНА. Та не соромся, он Наталка спеціально труси одягла і каже, що це не труси, а шпори.

НАТАЛКА. І не шпори, а штори, чи як там воно в біса? Шорти! Ну й що – одягла, а тобі, мабуть, завидно.

ІВАН. Та замовкніть! Як ви набридли своєю гризнею! Наталко, діставай зеленку та замазуйте нам виразки, а тоді будете догризатися.

Наталка дістає аптечку.

Олена допомагає Василеві сісти на стілець, замазує хлопцям виразки.

ВАСИЛЬ. Тобі, куме, наче менше дісталося.

ІВАН. Та де там менше! Якомусь чолов'язі краватка моя сподобалась. Так він мені ледь голову не відірвав. Як узяв сіпач, крутить... Бігав я кругом нього, як бичок.

ОЛЕНА. І не дивно, Наталка ж краватку морським вузлом зав'язує.

НАТАЛКА. Ти диви на неї! Ти б так чоловікові штани вміла застібать, то оце б на ньому були!

ВАСИЛЬ. Та перестаньте! Щоб вам язички повідпадали! Ніякої підтримки від вас, тільки й чуєш: гар-гар! Куме, ти б дав штани мені якісь.

ІВАН. Зараз дам. (*Дістає штани.*) Ось візьми і віддавати не будеш, я їх чималенько прикупив.

Василь одягає штани.

ВАСИЛЬ. Не розумію, куме, чому люди нас самозванцями обзивали? Треба було документ з собою брати.

ІВАН. Ще чого захотів. Щоб і з документом було те, що з твоїми штаньми? Це дорогий документ, він осьдечки в мене прихований. (*Виймає зі схованки папір.*) Ось на ньому чорним по білому написано, що я кандидат в президенти. І печатка кругла, і по печатці написано "рай... районна за... за"...

ВАСИЛЬ. Та що ти там закаєш? На печатці повинно бути написано: “Районна адміністрація”!

ІВАН. Та щось тут не таке... написано “Районна заготконтора”!

ВАСИЛЬ. Та чи тобі повилазило! Не може бути такого!

ІВАН. Як це не може бути, як оце написано “Районна заготконтора”, ось дивись. (*Показує папір.*) Читай...

Василь читає, вихватив папір, роздивляється біля світла, потім підбіг до Івана, схопив його за барки.

ВАСИЛЬ. Ах ти кіт помийний! Так ти ж цю заяву не в районну адміністрацію носив, а в заготконтору! Там із тебе посміялись і печатку поставили. А ти, йолопе, не давав мені подивитися на цю заяву. І ми здуру і закрутили цю справу! Опозорив ти нас усіх!

НАТАЛКА (*голосить*). Корівонька пропала даром! Ти ж, куме, обіцяв молочка з базару, а тепер що?

ВАСИЛЬ. Я б твого Івана смолою гарячою напоїв!

ІВАН. Ти, куме, того... Ти не дуже обзивайся, бо ми із-за такої дурниці ще й побитися можемо!

ОЛЕНА. Та куди вже вам, битим-перебитим, та між собою ще битись?

У хату входить бригадир.

БРИГАДИР. Здрастуйте, шановні! (*Кланяється.*) Оце директор дізнався, що Вас, Іване Михайловичу, висунуто кандидатом у президенти. Так він прислав поспитати, чи не потрібний Вам його “бобик”, бо Вам же тепер їздити потрібно багато? Якщо потрібна машина, так вона вже біля Вашого двору стоїть.

ІВАН. Скажи директорові, щоб завтра до мого двору пригнав трактора, бо я завтра виїду в поле орать. Закінчено з цим президентством!

БРИГАДИР. А що ж так?

ІВАН. Не в ті двері в районі зайшов! До біса дверей тих нині, і треба в цьому ділі знать, у які зайти, розумієш, бригадире?

БРИГАДИР. Та щось не дуже.

Заходить Зіна з макітрою вареників.

ЗІНА. Здрастуйте! Оце наварила, як ти, Наталко, просила, вареників.

ВАСИЛЬ. Так став їх на стіл!

ЗІНА. Спочатку заплатіть, мені платити

обіцяно. П’ятдесят гривень ця страва коштує, бо з доставкою в дім.

НАТАЛКА. Та я передумала, де в нас такі гроші?

ІВАН (*зазирнув в макітру*). А вареники які! Білі та пухкі!

ВАСИЛЬ (*і собі подивився*). Апетитні вареники, а ми голодні, як вовки.

БРИГАДИР. Та ставте уже ті вареники на стіл, я вже заплачу з тої радості, що ти, Іване, вийдеш на роботу.

Зіна ставить макітру на стіл, бригадир дає гроші.

НАТАЛКА. Ну, до столу всі. Осьдечки горілочка вже на столі.

Всі сідають до столу.

Іван розливає горілку.

ІВАН. Ну що ж, вип’ємо за наше здоров’ячко! (*П’ють, закусують.*) Оце я тепер зрозумів, а то думаю, чого це шкури телячі по стінах в адміністрації розвісили, а воно то була заготконтора!

ВАСИЛЬ. Сверблять у мене руки з тебе, Іване, здерти шкуру та й повісити її на найвиднішому місці!

НАТАЛКА. Та перестаньте вже! А я оце думаю, слава Богу, що все закінчилося, хоч краватку Іванові не зав’язувать. А то зав’язувати ранком мені, а розв’язати знайдеться кому!

ВАСИЛЬ. А я все думаю, яка ж сволота в мене розписку викрала...

ІВАН. Не в ті двері, значить, я зайшов... Яка дрібниця, а чого нам коштувала?..

ОЛЕНА. Та годі вам сумувати, хіба ще виборів не буде? Давай, Наталко, заспівай нам веселенької, та й забудем про все.

НАТАЛКА (*співає*).

*Гей, ну-те, хлопці, славні молодці,
Чому ви смутні, не веселі?..*

ВАСИЛЬ (*перебивши*). Наталко, не цієї... Які ми ото хлопці-молодці?.. Не сип мені солі на рани.

НАТАЛКА. Ну то добре, я ось іншої почну.

Розп’ягайте, хлопці, коні.

Та й лягайте спочивать...

Пісню підхоплюють усі, співають до кінця.

Завіса